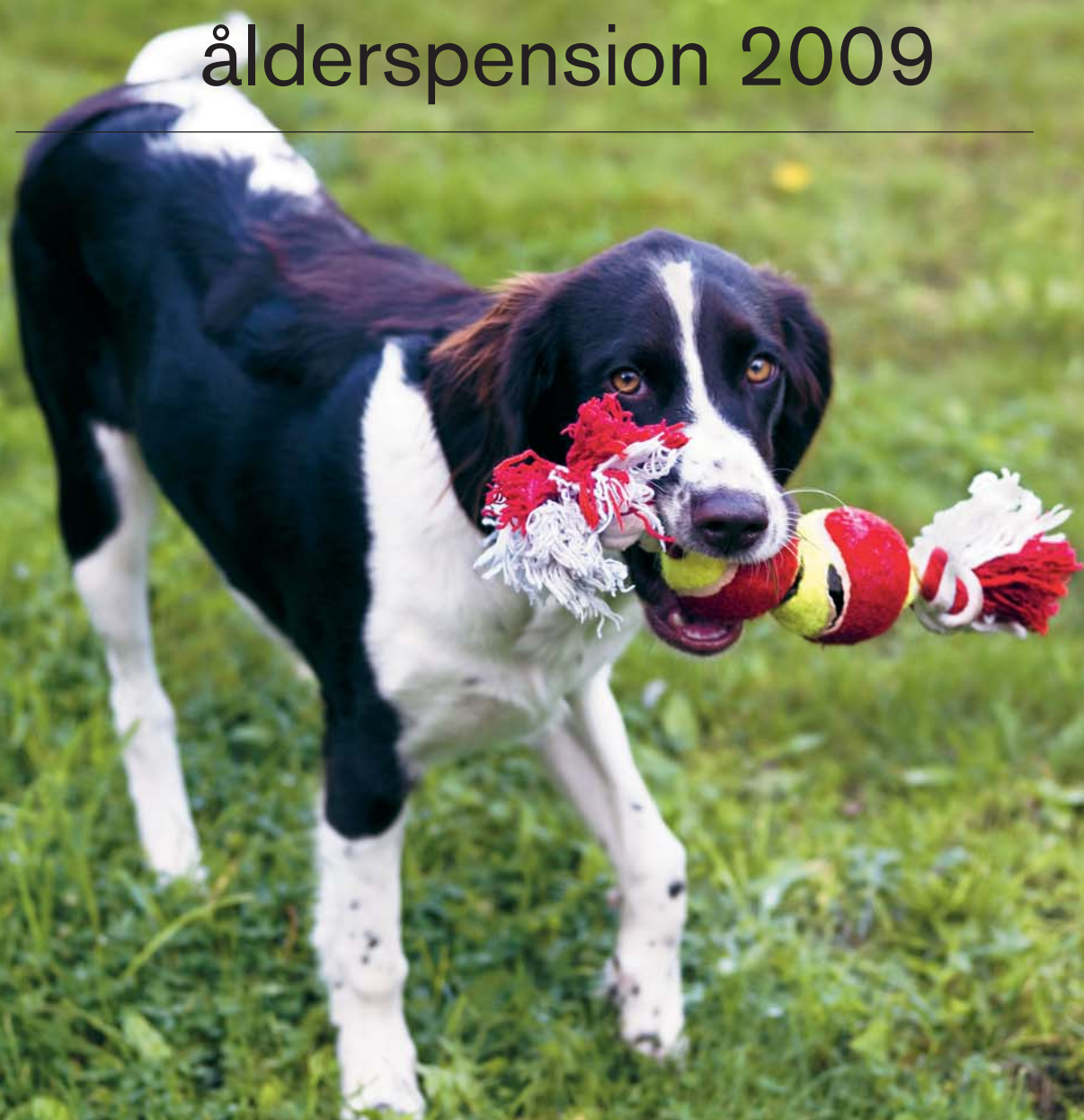

PTK

ITP 1

ålderspension 2009

INNEHÅLL

1	Inledning
2	Ålderspensionens olika delar
3	Lagstadgad pension
7	Den kollektivavtalade pensionen
8	ITP 1
9	Så här går ITP-valet till
15	Om du inte gör något ITP-val
15	Pensionen vid arbetslöshet
16	Utbetalning av pensionen
18	Vem gör vad?
19	Ordlista

Våra övriga händelsehäften

- Arbetskada
- Arbetslöshet
- Ersättningar till efterlevande
- Sjukdom
- ITP 2 ålderspension

Upplaga: 10 000 ex

Beställningsnummer: 107.0903

Foto: Pelle Kronestedt

Tryck: Litografia AB, Huddinge

Produktion: PTK mars 2009 ©PTK

Uppgifter i denna broschyr får citeras helt eller delvis under förutsättning att källan anges.

ITP-avtal för unga

Den 1 juli 2007 trädde ett nytt ITP-avtal ikraft för 700 000 tjänstemän. Du som är privatanställd tjänsteman och är anställd hos en arbetsgivare med kollektivavtal får denna tjänstepension utöver den allmänna lagstadgade pensionen.

Den största förändringen i avtalet är att **du som är född 1979 eller senare får den premiebestämda tjänstepensionen ITP 1.** Du som är född 1978 eller tidigare fortsätter, enligt huvudregeln, att ha ITP 2-pension som huvudsakligen är förmånsbestämd. Förutom detta har det blivit en rad förbättringar som gäller alla.

Observera att även du som är född 1978 eller tidigare kan komma att omfattas av den premiebestämda tjänstepensionen enligt ITP 1. En arbetsgivare, som ansluter sig till ITP-planen efter den 25 april 2006, kan nämligen efter godkännande av Collectum välja att enbart tillämpa den nya premiebestämda pensionen enligt ITP 1 för alla tjänstemän oavsett ålder.

Häftet ger en översikt av det som gäller för dig som är privatanställd tjänsteman hos en arbetsgivare med kollektivavtal inom PTK-området och omfattas av ITP 1.

För dig som omfattas av ITP 2 finns mer information i PTKs häfte ITP 2 ålderspension.

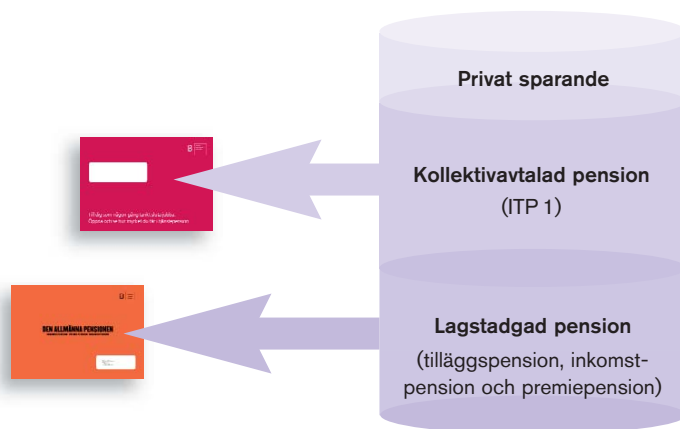
För mer utförlig information kontakta försäkringskassan när det gäller de lagstadgade försäkringarna. När det gäller de kollektivavtalade kontakta Collectum och de valbara försäkringsbolagen.

Ålderspensionens olika delar

Din ålderspension består av flera olika delar. Basen är den allmänna pensionen som du får enligt lag. Premierna till den lagstadgade pensionen betalas bland annat genom att du själv betalar pensionsavgifter via skatten och genom att din arbetsgivare betalar arbetsgivaravgifter. Information om din lagstadgade ålderspension får du en gång om året i det orange kuvertet från Försäkringskassan/PPM.

Den mellersta delen utgörs av den kollektivavtalade pensionen som består av ITP (Industrins och handelns tilläggspension). Premierna betalas av arbetsgivaren. Information om din kollektivavtalade ålderspension får du en gång om året i det röda kuvertet från Collectum.

Den översta delen är den pension som du eventuellt sparar till själv genom ett privat pensionssparande.

Lagstadgad pension

Den lagstadgade pensionen (för dig som är född 1954 eller senare) består av två pensioner:

- **inkomstpension**
- **premiepension**

Dessutom finns en **garantipension** som är till för att alla ska få en garanterad lägsta nivå i ålderspension.

Den lagstadgade pensionen sköts av Försäkringskassan och PPM.

Den som är född före 1954 får istället en del av din lagstadgade pension från ett gammalt system, som består av tilläggspension. Mer information om denna tilläggspension (tidigare kallad ATP och folkpension) finns i PTKs häfte ITP 2 ålderspension.

Vad ger pension?

Det är inte bara *lön* och *socialförsäkringsersättningar* (till exempel sjukpenning, a-kassa, föräldrapenning) som räknas och ger pensionsrätt.

- **Småbarnsår** ger pensionsrätt oberoende av om du arbetar eller är hemma med barnet. Den ena föräldern får så kallad barnårsrätt för barn under fyra år. Vilken av föräldrarna bestämmer man själv för varje år.
- **Långvarigt sjuka** med sjuk- eller aktivitetsersättning som beräknats på en antagandeinkomst får också pensionsrätt för den.
- **Studier**, när du får studiemedel, och **värnplikt** ger också pensionsrätt, men bara från 1995.

Inkomstpension

Inkomstpensionen utgår från hela din livsinkomst. Varje år du tjänar in inkomstpension är därför viktigt. Inkomstpensionen är premiebestämd (se ordlistan). Hur stor pensionen blir visar sig först vid pensioneringen.

Principen är att ju längre du arbetar och ju mer du tjänar (upp till 7,5 inkomstbasbelopp efter avdrag för den allmänna pensionsavgiften) desto större inkomstpension får du.

Inkomstpensionen följer inkomsterna

Inkomstpensionen följer inkomstutvecklingen i Sverige. När inkomsterna stiger mer än inflationen ökar värdet av din pensionsrätt. Och tvärtom – om inflationen är högre än inkomstökningarna, kompenseras du inte fullt ut.

Vid pensioneringen delas det totala pensionsvärdet för inkomstpensionen upp i månadsbelopp, som betalas ut så länge du lever.

Vad påverkar inkomstpensionen?

Hur stor din inkomstpension blir beror i huvudsak på:

- din inkomst (hur stor pensionsrätt, dvs inbetalade avgifter, du samlar ihop medan du arbetar)
- den allmänna inkomstutvecklingen i samhället
- hur gammal du är när du går i pension.

Webbplats om pensioner!

På www.minpension.se har staten och pensionsbolag samlat information om den allmänna och kollektivavtalade ålderspensionen. På webbplatsen kan du få en prognos över din kommande pension och en översikt av hur mycket du hittills tjänat in i pension.

Premiepension

Premiepensionen tjänar du in på samma sätt som inkomstpensionen. Men till skillnad från inkomstpensionens avgift, sparas avgiften till premiepensionen för att betala just din pension i framtiden. Detta finansieringssystem kallas för "premiereservsystem" (se ordlistan).

Du har tjänat in premiepension sedan tidigast 1995 genom att en viss procentsats av din inkomst betalats in av till din premiepension varje år. Från och med 1999 är avgiften 2,5 procent för dig som är född efter 1953.

Placera i värdepappersfonder

Avgifterna förvaltas tillfälligt av Riksgäldskontoret och när årets pensionsrätt är fastställd placeras de automatiskt i de fonder och med den fördelning som du senast har valt. Värdepappersfonder är det enda sparalternativet.

Du får välja högst fem bland hundratals fonder; svenska och utländska, högrisk- och lågriskfonder, aktiefonder, obligationsfonder, blandfonder och så vidare. Fonderna sköts av fondförvaltningsbolag som är knutna exempelvis till banker, försäkrings- och finansbolag.

Byt fond när du vill

Du är inte låst vid ett fondval utan kan byta fond när du vill och hur ofta du vill. PPM tar för närvarande inte ut någon bytesavgift.

PPM – en förbindelselänk

Det är Premiepensionsmyndigheten, PPM, som administrerar premiepensionsvalet. Men PPM ansvarar inte och lämnar inga garantier för fonderna utan fungerar närmast som en länk mellan dig och fondförvaltaren. PPM håller reda på dina fondandelar och förhandlar om avgifterna i fonderna. Fondförvaltaren vet inte vem som valt deras fond.

Om du inte väljer eller vill vänta med ditt val

Om du inte gjort något val placeras kapitalet i den statliga Premiesparfonden inom 7:e AP-fonden. Premiesparfonden placeras i svenska och utländska värdepapper, både räntebärande och aktier.

Överföring av premiepension

Du kan föra över premiepensionsrätten till maka/make eller registrerad partner. Det kan passa om ni till exempel har mycket ojämnt fördelade inkomster. Den som lämnar ifrån sig pensionsrätt får själv lägre pension.

Överlåtten pension kan inte tas tillbaka och värdet minskar med 8 procent vid överföringen. Överföringen fortsätter automatiskt ett år i taget tills någon av makarna ger annat besked till Försäkringskassan.

Garantipension

Garantipensionen grundar sig på bosättning i Sverige och är ett grundskydd för dig som har haft låg eller ingen inkomst alls i livet. Du är garanterad en pension på som mest 2,13 prisbasbelopp (om du är ogift) eller 1,9 prisbasbelopp (om du är gift) per år.

För att få garantipension ska du ha bott i Sverige under minst tre år och för att få maxbeloppet ska du ha bott här i minst 40 år mellan 25 och 64 års ålder (tid mellan 16–24 år får också räknas om du arbetat då).

Beloppet minskar om du får andra lagstadgade pensioner.

Observera att tjänstepensioner, till exempel ITP, privata pensionsförsäkringar eller kapitalinkomster inte dras av från garantipensionen.

Årlig prognos från Försäkringskassan – Orange kuveret

Varje år får du en prognos från Försäkringskassan på vad din lagstadgade pension kan tänkas bli om du tar ut den vid 61, 65 eller 70 års ålder. Beskedet är dock inget löfte utan en uppskattning av hur mycket du får om förutsättningarna slår in.

På Försäkringskassans hemsida (www.fk.se) kan du själv ta fram olika prognoser på din lagstadgade pension utifrån dina egna tankar om framtiden.

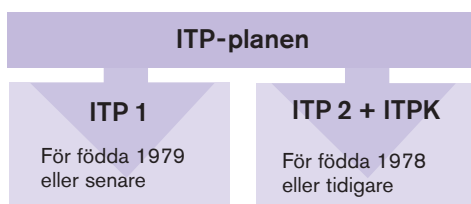

Den kollektivavtalade pensionen

Du som är privatanställd tjänsteman och försäkrad i **ITP-planen** (Industrins och handelns tilläggspension) får ytterligare pension utöver den lagstadgade.

Svenskt Näringsliv och PTK har förhandlat fram ITP-planen. I den finns ITP 1 som är en premiebestämd pension och ITP 2 som till största delen ger en förmånsbestämd pension. I ITP 2 finns två ålderspensioner, dels ITPs förmånsbestämda pension och dels ITPK, som är premiebestämd.

Den som är född 1979 eller senare får enligt huvudregeln ITP 1 och den som är född 1978 eller tidigare får ITP 2 (förmånsbestämd ITP + ITPK). Det är din arbetsgivare som betalar premierna för ITP-planen.

Observera att även du som är född 1978 eller tidigare kan komma att omfattas av den premiebestämda tjänstepensionen ITP 1 i stället för ITP 2. En arbetsgivare, som ansluter sig till ITP-planen efter den 25 april 2006, kan nämligen efter godkännande av Collectum välja att enbart tillämpa den nya premiebestämda ITP 1 pensionen för alla tjänstemän oavsett ålder.

Pensionsbesked från Collectum – Röda kuveret

Det är Collectum som administrerar ITP. I början av varje år får du ett värdebesked. Det visar den kollektivavtalade ITP-pensionen. Det visar bland annat kapitalet vid in- respektive utgången av det föregående året.

Mer information om värdebeskedet kan man få från Collectum på telefon 020-40 85 00 eller på www.collectum.se

ITP 1

ITP 1 är premiebestämd ålderspension. En premiebestämd pension innebär att storleken på den premie som betalas in till din pension är bestämd på förhand.

Arbetsgivaren betalar premierna för ITP 1 men det är du själv som bestämmer hur pengarna ska användas och förvaltas. Detta gör du genom ITP-valet.

Kan bli en stor del av pensionen

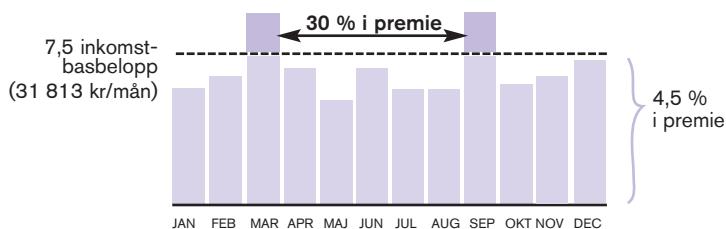
Hur stor den premiebestämda ITP-pensionen blir är inte bestämt på förhand. Hur stor den blir för dig beror på hur mycket och under hur lång tid som det betalats in premier. Din lön har betydelse, eftersom premierna är en viss procent av lönen. Sist men inte minst hänger det på hur du placerat pengarna och försäkringsbolagets avgifter. Väljer du till efterlevandeskydd (se sidorna 13–14) så minskar det din egen pension.

Så mycket pengar handlar det om

Premien till ITP 1 är 4,5 procent av din kontant utbetalade bruttolön (exklusive kostnadsersättningar) upp till 31 813 kr per månad år 2009 (1/12-del av 7,5 inkomstbasbelopp). För högre lönedelar är premien 30 %. Det är möjligt för arbetsgivaren och dig att komma överens om att komplettera med ytterligare premier.

Premien betalas på varje enskild månadslön. Det betyder att även om bara någon enstaka månadslön överstiger 31 813 kr (år 2009) betalas ändå 30 procent i premie in för den överstigande lönedelen.

Varje månadslön har betydelse för pensionens storlek

För vilken tid betalas premien?

Premierna betalas in från det att du fyller 25 år och fram tills du fyller 65 år. Fortsätter du att arbeta efter 65 år kan du komma överens med arbetsgivaren om fortsatt premieinbetalning.

När du väljer att gå i pension bestämmer du om ITP-pensionen ska betalas ut under en begränsad tid eller som en livslång pension. Du väljer också om den ska betalas ut helt eller delvis (se vidare sidan 17).

Så här går ITP-valet till

Valet gör du på direkt på Collectums webbplats. Du behöver då en e-legitimation. Har du ingen e-legitimation framgår det på webbplatsen hur du skaffar en. ITP-valet går också att göra på en blankett som du kan få från Colletum.

Du ska välja:

- 1 Hur och vem ska förvalta ITP-premierna? (se nedan).
- 2 Ska någon i familjen få din pension om du avlider i förtid? (ITP med/utan återbetalningsskydd, se sidan 13).
- 3 Om du ska välja till en extra pension till familjen (Familjeskydd, se sidan 14).

1 Hur och vem ska förvalta ITP-premierna?

Först ska du bestämma om du vill att pengarna ska förvaltas i traditionell försäkring eller delvis i fondförsäkring. Du måste placera 50 procent av premien i traditionell försäkring. Resten får placeras i traditionell eller i fondförsäkring och kan delas i två lika stora delar. Du ska sedan bestämma dig för vilket/vilka bolag du ska välja. De olika bolagen finns angivna på Collectums webbplats.

Traditionell försäkring

I en traditionell försäkring är det försäkringsbolaget som bestämmer hur pengarna förvaltas. Bolaget kan placera dem i räntebärande värdepapper, aktier och fastigheter. Du är garanterad en viss pension och har möjlighet till mer pension om bolagets förräntning blir bättre än den garanti som ges.

Hur stor din pension blir beror på hur väl pengarna har förräntats och hur mycket du får betala bolaget för att de administrerar det hela.

Fondförsäkring

Med en fondförsäkring är det du själv som bestämmer i vilka fonder dina pengar ska förvaltas. Du har därmed en chans att få en bra avkastning på pengarna. Men det är också du själv som bär risken att pengarna till och med minskar i värde! Du bör vara aktiv och intresserad!

Fondförsäkringsbolagen, som du kan välja mellan har ett antal värdepappersfonder. Olika fonder har olika riskprofil. Fonderna, eller "portföljerna" som man också talar om, kan innehålla räntebärande papper, aktier, vara blandade, följa index, vara anpassade till olika generationer och så vidare. Du kan när som helst placera om dina pengar till andra fonder inom samma fondbolag eller, genom flytträtten, till andra bolag (se vidare sidan 12, "Flytta ITP till annat bolag").

Hur stor din pension blir med en fondförsäkring beror på utvecklingen av värdepappersmarknaderna, det vill säga ränte- och aktiemarknaden. Samt hur mycket du får betala bolaget för att de administrerar det hela. Fonderna garanterar inte någon viss pension eller lägsta förräntning på dina pengar. Du kan både få se ditt pensionskapital öka och minska.

Jämförelse mellan traditionell försäkring och fondförsäkring

	Traditionell försäkring	Fondförsäkring
Förvaltning av pengarna	Försäkringsbolaget bestämmer hur pengarna förvaltas.	Man bestämmer själv i vilka fonder pengarna förvaltas. Fondförsäkringsbolagen har ett antal värdepappersfonder som man kan välja mellan.
Pensionens storlek	Pensionens storlek beror på <ul style="list-style-type: none">▪ hur mycket premier som betalats▪ hur pass bra pengarna har förräntats▪ vilka avgifter bolagen tar ut för att administrera försäkringen.	Pensionens storlek beror på <ul style="list-style-type: none">▪ hur mycket premier som har betalats in▪ vad fondandelarna är värda▪ vilka avgifter bolagen tar ut för att administrera försäkringen.
Garanti	Man får en garanterad pension som motsvarar minst inbetalda premier och i vissa fall en lägsta förräntning. Därutöver kan man få ytterligare förräntning beroende på hur bra bolaget lyckats med förvaltningen. En högre garanti innebär snävare placeringsmöjligheter för bolaget, med risk för en sämre förräntning.	Fonderna garanterar inte någon lägsta förräntning av kapitalet. Kapitalet kan öka eller minska i värde.

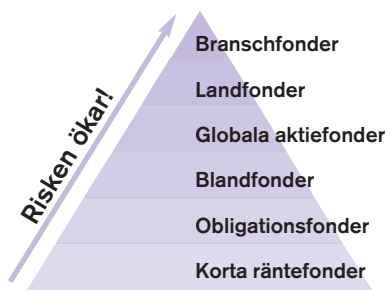
Att tänka på

ITP-premien placerar du själv och det är du själv som bär risken för din placering, men du har även en chans att få dina pengar att ge en bättre avkastning. Därför är det viktigt att du tänker igenom din livssituation och funderar över frågor som:

- Behövs något skydd till efterlevande?
- Hur viktig kommer inkomsten från ITP att vara för dig som pensionär?
- Hur stora kunskaper har du om olika placeringsalternativ?
- Hur långt har du kvar till pensionen?
- Hur har du placerat din lagstadgade premiepension?
- Hur intresserad är du av att placera i och följa fonder?

Olika fonder, olika riskprofil

Pyramiden här intill kan du se som en risk/chanstrappa och enkel hjälpreda för din placering och riskspridning. Risken ökar ju högre upp du kommer.

Avgifterna minskar din pension!

Störst inverkan på ditt pensionskapital har normalt den avkastning som förvaltaren har kunnat ge. Men glöm inte avgifterna till förvaltaren.

Avgiften på det sparade kapitalet kan minska ditt pensionskapital betydligt. Om du sparar till pensionen under många år påverkar den ditt pensionskapital mer än vad en avgift på lika många procent på månadspremien gör. Det gäller både för traditionell pensionsförsäkring och fondförsäkring.

För att du ska få så mycket pension som möjligt för dina ITP 1-premier har PTK och Svenskt Näringsliv gjort en upphandling av valbara försäkringsbolag. Vid upphandlingen har särskild vikt lagts vid låga avgifter, finansiell stabilitet och möjlighet till god avkastning.

Tiden är viktig!

Tiden är en viktig faktor i placeringssammanhang. Historiskt sett går aktier bättre än räntepapper. Om du är ung och har lång tid kvar till pensionen kan

du överväga att främst placera i aktiefonder eftersom de är mer lämpade för långsiktigt sparande. När du blir äldre och närmar dig pensionen kan du, om du så önskar, gå över till att ha ett större innehav i säkrare placeringar som räntefonder eller flytta till traditionell försäkring.

Flytta ITP till annat bolag?

Du har rätt att flytta ditt intjänade ITP 1-kapital till ett annat försäkringsbolag bland de upphandlade. Flytt begär du hos Collectum och följande regler gäller.

- Bara flytt till upphandlade bolag
- Det krävs ingen hälsoprövning
- Det tar cirka två veckor att flytta fondförsäkring och upp till fyra månader för traditionell försäkring
- Försäkringens utformning får inte förändras (om till exempel återbetalnings-skydd har valts följer det med till nästa bolag)
- Traditionell försäkring kan bara flyttas 1 gång per år
- Flyttavgiften är maximalt 500 kronor per försäkring. Se lista med avgifter på Collectums hemsida, www.collectum.se
- Kapitalet måste vara större än flyttavgiften

På www.ptk.se finns en checklista för flytt av pensionskapital.

På www.collectum.se kan du jämföra bolagens avgifter.

ITP-KAMPEN

På Collectums kampanjsajt www.itpkampen.se får man hjälp att jämföra de valbara bolagen i "ITP-kampen", ett jämförande animerat fråge-/svarsspel.

2 Ska någon i familjen få din pension om du avlider i förtid?

ITP 1 ger dig även möjlighet att skaffa dina närmaste ett ekonomiskt skydd om du skulle avlida i förtid. Du kan välja ITP 1 med eller utan återbetalningsskydd. Se till den livssituation du befinner dig i och kom ihåg att du kan ändra valet i takt med att livet förändras.

ITP 1 utan återbetalningsskydd

Detta är ett alternativ för dig som är ensamstående utan barn. Det kan passa också dig som vill att hela premien ska användas till din egen ålderspension.

Hur stor din pension blir beror på

- hur mycket arbetsgivaren betalat i premier
- hur pengarna förräntats
- vilka avgifter försäkringsgivaren tar
- de arvsvinster (se ordlistan) du får
- när du tar ut pensionen och hur lång tid den ska räcka.

När du avlider får de efterlevande ingen ersättning.

ITP 1 med återbetalningsskydd

Detta alternativ kan passa dig som har barn, är gift, sambo eller registrerad partner.

Hur stor din pension blir beror på

- hur mycket arbetsgivaren betalat i premier
- hur pengarna förräntats
- vilka avgifter försäkringsgivaren tar ut
- när du tar ut pensionen och hur lång tid den ska räcka.

Alternativet innebär dessutom att dina närmaste får den ITP-pension du tjänat in, som efterlevandepension, om du dör innan all ålderspension betalats ut till dig.

Observera att återbetalningsskyddet minskar din egen pension till en viss del. Detta eftersom du inte får några arvsvinster. Återbetalningsskyddet kan du bara välja till innan pensionen börjar betalas ut. Tänk

också på att det tar tid innan återbetalningsskyddet ger något större ekonomiskt skydd eftersom skyddet byggs upp av inbetalda premier och avkastning.

Förmånstagare till återbetalningsskydd

Vem eller vilka som kan vara förmånstagare är reglerat i försäkringsvillkoren. I första hand betalas återbetalningsskyddet till make, sambo eller registrerad partner. I andra hand till arvsberättigade barn. Vill du ändra detta kan du göra det inom en begränsad familjekrets med ett "särskilt förmånstagarförordnande".

3 Extra pension till familjen?

Familjeskyddet är en tidsbegränsad efterlevandepension som kan passa dig som har barn, är gift, sambo eller registrerad partner.

Familjeskyddet tecknas i Alecta och betalas ut till dina närmaste om du skulle avlida före 65 års ålder.

Familjeskyddet betalas ut från och med månaden efter dödsfallet. Det betalas ut varje månad med valt belopp och under vald tid.

Nivå och utbetalningstid

Du kan välja ett familjeskydd på 1, 2, 3 eller 4 prisbasbelopp per år. 1 prisbasbelopp är 42 800 kr 2009. Du väljer också under hur lång tid dina efterlevande ska få familjeskyddet utbetalt. Utbetalningen kan vara 5, 10 15 eller 20 år (dock inte längre än till du skulle ha fyllt 70 år). Kostnaden för familjeskyddet beror på din ålder. Det är billigare när du är ung och dyrare när du är äldre.

På Collectums webbplats kan du se kostnaden för familjeskyddet vid varje ålder, nivå och utbetalningstid.

Premien för familjeskyddet dras av från summan som betalas in till din ITP 1. Din egen ITP 1-pension blir därför lägre om du väljer till familjeskydd.

Observera att välja familjeskydd innebär att din familj direkt får ett rejält försäkringsskydd. (Hur stort beror på vad du väljer – till exempel 2 prisbasbelopp per år i tio års tid)

Om du inte gör något ITP-val

Om du inte gör ett ITP-val blir du automatiskt försäkrad för ITP i en traditionell försäkring utan efterlevandeskydd i Alecta. Du är då garanterad att minst få en pension motsvarande insatta premier och får därutöver hela det överskott som uppstår.

Du kan kontakta Collectum för att få information om ITP-valet.

Pensionen vid arbetslöshet

Lagstadgad pension

Om du blir arbetslös tjänar du in allmän pension på ersättningen från a-kassan. Men eftersom den ersättningen är lägre än din lön var, så blir inkomst- och premiepensionen lägre.

Kollektivavtalad pension

Om du blir arbetslös avbryts inbetalningen av premierna för ITP. Du tjänar då inte in denna pension under arbetslösheten. Du får automatiskt besked från försäkringsbolaget om den pensionsrätt som du redan hunnit tjäna in före arbetslösheten.

Lägg märke till att du i tre månader från det att ITP-anställningen upphörde har ett efterskydd som innebär att ITP-försäkringen gäller om du under den tiden skulle bli sjuk eller avlida. Inom dessa tre månader kan du som tillhör ITP 1 välja att själv fortsätta med att betala in avgifter genom en så kallad fortsättningsförsäkring. Kontakta i så fall Alecta (för ITP familjeskydd) samt det bolag du själv valt för ITP.

Utbetalning av pensionen

Pensionernas storlek påverkas av om du tar ut dem tidigt eller sent. Pensionen påverkas också av om du pensionerar dig helt eller delvis. Både de lagstadgade och de kollektivavtalade pensionerna är skattepliktig inkomst.

Inkomst- och premiepension

Dessa pensioner kan du tidigast ta ut vid 61 års ålder.

Det finns ingen bestämd pensionsålder utan du fortsätter att tjäna in pension så länge du arbetar. Arbeta efter 67 år kräver dock att din arbetsgivare går med på det.

Ju längre du arbetar desto högre pension

En senare pensionering ger en högre pension. Och tvärtom – ju tidigare du pensionerar dig, desto lägre blir pensionen.

Du kan ta ut 25, 50, 75 procent eller hela lagstadgade pensionen. Den betalas ut hela livet ut, men du kan göra uppehåll, minska eller öka pensionsuttaget.

Garantipension

Garantipension kan du få först vid 65 års ålder. Den betalas ut bara om din övriga lagstadgade pension inte når upp till en viss nivå.

För att få garantipension krävs att du också tar ut din inkomstpension/ tilläggspension i motsvarande grad.

Observera

att alla måste göra en ansökan till Försäkringskassan för att få den lagstadgade pensionen utbetald. Detta gäller oavsett när du vill få ut pensionen och det gäller för all lagstadgad pension.

ITP 1

ITP 1 tas normalt ut från 65 år men du bestämmer själv om du vill ta ut den tidigare eller senare.

- Du kan ta ut ITP 1-pensionen redan vid 55 års ålder genom ett tidigt uttag. Pensionen blir då lägre. För uttag före 65 år krävs att du slutar arbeta för att pensionera dig. Arbete i mindre omfattning tillåts.
- Du kan ta ut din ITP livslångt eller under en begränsad tid om minst fem år. Den ITP-pension du börjat ta ut kan du inte ändra utbetalningstid för eller göra uppehåll av utbetalningen.
- Du kan välja om du vill göra helt eller delvis uttag. Du kan som lägst ta ut 10 procent av din pension. Observera att du måste minst gå ner lika mycket i arbetstid som du tar ut i pension, om du tar ut den före 65 år. Du kan alltså inte arbeta heltid före 65 år och ta ut den här pensionen samtidigt.
- Du kan också välja att skjuta upp uttaget av din ITP till efter 65 års ålder. Du tjänar in ny ITP 1 vid fortsatt arbete efter det att du fyllt 65 år bara om du kommit överens om detta med din arbetsgivare.

Vem gör vad?

Försäkringskassan

svarar på frågor om lagstadgade pensioner. Där kan du till exempel få information om vad du tjänat in i pension, pensionsrätt för småbarnsår, studier och sjukersättning. Försäkringskassan hjälper också till med pensionsberäkningar.

För telefonnummer se telefonkatalogen på din ort.

Pensionsfrågor: 0771– 524 524

Webbplats: www.fk.se

Premiepensionsmyndigheten, PPM

svarar på frågor kring premiepensionen. Det är till PPM du ska vända dig om du vill byta fonder.

Kundtjänst: 0771– 776 776

Webbplats: www.ppm.nu

Collectum

svarar på allmänna frågor om ITP. Där kan du få information om de försäkringsbolag som du kan välja mellan. Du gör även ITP-valet där.

Telefon: 020– 40 85 00

Webbplats: www.collectum.se

Alecta

svarar på frågor om ITP familjeskydd.

Telefon: 020– 78 22 80

Webbplats: www.alecta.se

Försäkringsbolagen

svarar på frågor om förvaltning, återbäringsräntor, kapital och fonder samt om återbetalningsskyddet.

Ordlista

Allmän pensionsavgift

Den del av pensionsavgiften som du som löntagare betalar. Det är en avgift som dras på lönen samtidigt som preliminärskatten. Den är inte pensionsgrundande för den lagstadgade pensionen. (Se även "Pensionsavgift för den lagstadgade pensionen" och "Premier".)

Arvsvinst

Försäkringskapital som finns kvar efter en avliden, som inte valt återbetalningsskydd, och som delas ut till de andra försäkrade som inte valt återbetalningsskydd. Detta kallas för arvsvinst.

Avgiftsbestämd pension

Se premiebestämd pension.

Avgångspension

En pension som arbetsgivaren ibland kan betala och erbjuda äldre anställda, om de lämnar sin anställning i förtid. Den betalas ut fram till den ordinarie pensionsåldern och är oftast en viss procentsats av lönen.

Basbelopp

Se prisbasbelopp, inkomstbasbelopp.

Fonderingssystem

Se premiereservsystem.

Fördelningssystem

Ett sätt att finansiera ålderspensioner där man fördelar inkomster mellan generationer. När du arbetar betalar du in avgifter som bokförs på dig. Pengarna sparas inte, utan går direkt till att betala ut dagens pensioner. Istället får du en fordran på kommande generationer som genom sina avgifter en dag kommer att betala din pension.

Inkomstpension och tilläggspension är till exempel finansierade med fördelningssystem. (Jämför Premiereservsystem.)

Förmånsbestämd pension

Pension som är bestämd till sin storlek från början. Avgifternas storlek bestäms av den utlovade pensionen. Tilläggspension och förmånsbestämd ITP (del av ITP 2) är exempel på förmånsbestämda pensioner. (Jämför Premiebestämd pension.)

Inkomstbasbelopp

Inkomstbasbeloppet infördes år 2001 och var detta år lika stort som det förhöjda prisbasbeloppet. Inkomstbasbeloppet följer därefter den allmänna inkomstutvecklingen och används bland annat för att beräkna hur höga inkomster som ger lagstadgad pension. Aktuellt inkomstbasbelopp – se www.ptk.se

Inkomstindex

Mäter den allmänna inkomstutvecklingen. Används vid omräkning av inkomstbasbeloppet och påverkar bland annat inkomstpensionens storlek.

Konsumentprisindex, KPI

Mäter prisutvecklingen, det vill säga inflationen i samhället. Ligger till grund för de båda prisbasbeloppen och påverkar därför garantipensionen och beräkningen av pensionspoäng.

Pensionsavgift för den lagstadgade pensionen

Totalt är pensionsavgiften till den lagstadgade pensionen 18,5 procent av dina pensionsgrundande inkomster.

Du betalar en del av pensionsavgiften själv (den allmänna pensionsavgiften). Tanken är att du ska betala hälften av avgiften och den andra hälften ska arbetsgivaren stå för, men så är det inte idag (du betalar mindre och arbetsgivaren mer).

Avgiften för barnår, värnplikt och studier står staten för. Detta gäller för närvarande även för avgiften för sjukersättningens antagandeinkomst.

Avgiften till inkomstpension är 16 procent av de pensionsgrundande inkomsterna. Premiepensionsavgiften är 2,5 procent.

Premier

Pengarna som betalas in till den kollektivavtalade pensionen kallas premier. Inbetalningen till den lagstadgade pensionen kallas för pensionsavgift.

Premiebestämd pension

Pension där premiernas (avgifternas) storlek är bestämda från början. Storleken på pensionen är inte bestämd från början utan beror av hur mycket premier som flyter in. Inkomst-/premiepensionen (även kallade avgiftsbestämda) och ITP 1 är exempel på premiebestämda pensionslösningar. (Jämför Förmånsbestämd pension.)

Premiepensionsmyndigheten, PPM

En myndighet som är försäkringsgivare och som administrerar premiepensionen.

Premiereservsystem

Fonderingssystem. Ett sätt att finansiera ålderspensioner som innebär att pensionsavgifterna/premierna sparas för att användas till just din pension. ITP, ITPK och premiepensionen finansieras via sådana system. (Jämför Fördelningssystem.)

Prisbasbelopp

Prisbasbeloppet är ett belopp i kronor som följer prisernas utveckling. Det ändras i takt med att levnadskostnaderna förändras. Prisbasbeloppet ändras den 1 januari varje år och det är regeringen som fastställer beloppet. Det finns både ett prisbasbelopp och ett förhöjt prisbasbelopp.

Aktuella prisbasbelopp – se www.ptk.se

VILL DU VETA MER OM FÖRSÄKRINGAR?

Fråga försäkringsinformatören

Försäkringsinformatörerna är fackligt förtroendevalda utsedda av sina fackklubbar. De har till uppgift att hjälpa och informera arbetskamraterna om försäkringarna enligt lag och kollektivavtal. Finns ingen på din arbetsplats – tala med klubbstyrelsen så att ni utser en!

Läs PTKs häften

PTK har händelsehäften som beskriver privattjänstemännens försäkringsskydd enligt lag och kollektivavtal. I häftena kan du läsa om vilka ersättningar du får om du blir sjuk, drabbas av arbetsskada, går i pension och vilket skydd dina efterlevande har. Du får häften hos din försäkringsinformatör eller så beställer du dem gratis från PTK.

Försäkringsinformation på webben

Besök PTKs hemsida – www.ptk.se. Här hittar du aktuell information om hela ditt lagstadgade och kollektivavtalade försäkringsskydd som du kan läsa, beställa eller ladda ned.

Webbtjänst som ger konkreta råd

En rådgivningstjänst är på gång som ska ge en samlad bild över vilka sjuk-, efterlevande- och pensionsförsäkringar man har från lag och avtal. Tjänsten ska också ge råd om vilket försäkringsskydd individen bör ha och hur pensionspremierna ska fördelas mellan olika typer av placeringar och fonder. Den kommer däremot inte att ge råd om vilka specifika bolag eller fonder individen ska välja.

PTKs material kan du beställa via

www.ptk.se/bestall material eller telefon 08 – 440 85 10